

BEHANDLINGEN AV UTKOMSTSTÖD UNDER DEN EXCEPTIONELLA SITUATION CORONAEPIDEMIN ORSAKAR

Det är ytterst viktigt att behandlingen av utkomststöd tryggas vid undantagsförhållanden.

Social- och hälsovårdsministeriet betonar att utkomststödet är ett centralt och viktigt instrument för att garantera att människor och familjer i Finland har åtminstone den oundgängliga försörjning som behövs för ett människovärdigt liv. Detta är mycket viktigt också under undantagsförhållanden. Kommunerna och Folkpensionsanstalten ska i mån av möjlighet sörja för att tillräckliga resurser anvisas för behandlingen av det stöd som tryggar utkomsten i sista hand. Samtidigt ska man också sörja för att det fortfarande är möjligt att sköta ansökan om stödet genom att besöka ett verksamhetsställe personligen.

Bestämmelserna i förordningen om införande och ibruktagning av beredskapslagen gäller inte direkt behandlingen av utkomststödsärenden. Endast bedömningen av behovet av socialvård kan i fråga om tidsfrister slopas under rådande undantagsförhållanden. Detta innebär att de mest brådskande ärendena alltid måste skötas. Även vars och ens rätt till oundgänglig försörjning och omsorg ska tryggas under alla förhållanden. Eftersom de åtgärder som vidtagits med anledning av coronaepidemin återspeglas i människornas utkomstmöjligheter och övriga omständigheter för en längre tid, rekommenderar social- och hälsovårdsministeriet följande åtgärder för Folkpensionsanstalten och kommunerna i fråga om behandlingen av utkomststödsärenden. Dessa rekommendationer gäller till den 31 juli 2020, om inte något annat anges här. Behovet av en förlängning av giltighetstiden för rekommendationen ses senare över separat.

Allmänna principer för behandlingen av ansökningar om utkomststöd

Ifall ansökningarna hopar sig hos Folkpensionsanstalten, rekommenderar ministeriet att så långt det är möjligt prioritera de ansökningar där det är uppenbart att sökanden inte har andra möjligheter att trygga sin försörjning. Både Folkpensionsanstalten och kommunerna har skäl att prioritera brådskande ansökningar om utkomststöd.

Om Folkpensionsanstaltens resurser att svara på ett brådskande hjälpbehov inte räcker till på grund av långa köer, kan kommunerna med stöd av 14 § 3 mom. i lagen om utkomststöd bevilja förebyggande utkomststöd för att trygga brådskande och nödvändig hjälp utan Folkpensionsanstaltens bedömning av behovet av grundläggande utkomststöd.

Folkpensionsanstalten meddelar kommunerna i de situationer där anmälning enligt lag ska göras. Kommunerna bedömer hur brådskande servicebehovet är och kan prioritera också de som ansetts vara brådskande i fråga om anmälningar från Folkpensionsanstalten. Anmälningar som gäller arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och utarbetande av integrationsplaner sänds automatiskt från Folkpensionsanstalten, men kommunerna kan skjuta upp besvarandet av dessa.

Social- och hälsovårdsministeriet rekommenderar att Folkpensionsanstalten helt och hållet avstår från att pröva sänkningar av grunddelen under den tid som denna rekommendation är i kraft. De faktiska möjligheterna för personer att söka sig till arbete eller sysselsättningsfrämjande service är tills vidare försämrade och en smidig behandling av ansökningar om utkomststöd prioriteras nu också i övrigt.

Kommunerna och Folkpensionsanstalten ska samarbeta så flexibelt som möjligt för att personer i särskilt utsatt ställning kan tryggas boende, mat och medicinering. Kommunernas kompletterande och förebyggande utkomststöd ska vid behov användas som hjälp om t.ex. det att barnen stannar hemma från skolan, den obligatoriska karantänen i hemmet eller extra kostnader för mat orsakar sådana extra utgifter för en person eller familj med låga inkomster som kan anses vara nödvändiga med tanke på personens och familjens överlevnad. Folkpensionsanstalten tillämpar prövning när det gäller hur brådskande stöd kan ges t.ex. genom betalningsförbindelser.

Den kommunala socialvården ska reservera tillräckliga resurser för att trygga brådskande utkomststöd i fråga om klienter i en särskilt utsatt ställning, vid behov genom att överföra personal från icke-brådskande tjänster till denna uppgift.

Nedan följer närmare rekommendationer för behandlingen av ansökningar om utkomststöd. Social- och hälsovårdsministeriet anser att man i denna situation kan avvika från vissa vedertagna tolkningar som hänför sig till behandlingen av ansökningar om utkomststöd. Detta är motiverat eftersom klienternas försörjningsmöjligheter har försämrats på grund av olika begränsningsåtgärder. Vid tillämpningen av rekommendationerna ska man dock tillämpa en situationsspecifik prövning.

Närmare rekommendationer för behandlingen av ansökningar om utkomststöd

Långvariga beslut i bruk

- Folkpensionsanstalten kan fatta positiva beslut som sträcker sig över en längre tid än ansökningstiden för personer vars situation inte förväntas ändras. Ett långvarigt beslut kan fattas för klientgrupper som har en fast utbetalning av primära förmåner och vars klientrelation varat i minst 6 månader.
- Folkpensionsanstalten kan fatta ett negativt beslut för längre än en månad för klienter som bor i serviceboende, ifråga om vilka endast kommunens kompletterande utkomststöd kan komma i fråga.

Bilagor

- Bland de bilagor som ska lämnas in i samband med ansökan om utkomststöd gör Folkpensionsanstalten och kommunerna en bedömning så att endast absolut nödvändiga utredningar om den ekonomiska situationen krävs.

Egendom

- När utkomststöd beviljas en ny klient beaktas endast kontanter på bankkontot som direkt disponibel egendom. Det är inte nödvändigt att för en ny klient kräva att egendom ska realiseras genast.
- Om behovet av utkomststöd kvarstår över tre månader kan realisering förutsättas i enlighet med normal tillämpningspraxis. Syftet med riktlinjerna är att underlätta situationen för de klienter och familjer som på grund av undantagsförhållandena tillfälligt blir tvungna att ty sig till utkomststöd.

Studerande

- Det är inte nödvändigt att kräva att studerande lämnar en redogörelse för hur studierna framskrider eller sökande av sommarjobb. Det är inte heller nödvändigt att kräva att studielån lyfts för de kommande sommarmånaderna, om klienten inte kan studera under sommarmånaderna. Om klienten dock har lyft lånet, anses det vara disponibel inkomst. Denna riktlinje gäller till början av följande termin.

Tillfälligt tryggnade av företagarnas situation

- Utkomststöd kan på grund av det rådande svåra ekonomiska läget tills vidare beviljas utan krav på att företaget ska läggas ner.

Tryggande av boende

- Bedömningen av huruvida boendeutgifterna är skäliga och de flyttningsuppmaningar som hänför sig till den kan frångås under den tid som denna rekommendation är i kraft.
- Boendeutgifterna kan betalas direkt till hyresvärderna med samtycke av klienten. Framför allt måste i synnerhet nya klienter informeras om detta alternativ. Utan klientens samtycke kan boendeutgifterna betalas direkt till hyresvärderna endast om det i en pågående klientrelation under den senaste tiden förekommit problem med hyresbetalningen.

Situationer med överskott och tryggnade av läkemedelsbehandling

- Klienten kan under vissa förutsättningar beviljas en betalningsförbindelse för läkemedel trots ett överskott i kalkylen på basis av en bedömning som görs vid Folkpensionsanstalten. Syftet med detta är att säkerställa kundernas tillgång till läkemedel under undantagsförhållanden. På detta sätt kan man också minska antalet kunder som hänvisas till kommunen från Folkpensionsanstalten.
- Vid bedömningen av behovet av grundläggande utkomststöd kan Folkpensionsanstalten beakta avgifter som hänför sig till webbapotek och andra avgifter som apoteken använder för hemleverans av läkemedel.

Begravningskostnader

- Beslut om begravningskostnader fattas direkt i kommunen utan Folkpensionsanstaltens beslut om grundläggande utkomststöd.

Slopande av tilläggsutredningar i fråga om serviceboende

- När en klient som bor i en servicebostad eller ett serviceboende med heldygnsvård ansöker om grundläggande utkomststöd, kan de utgiftsposter som hör till det grundläggande utkomststödet godkännas som sådana. I dessa fall behöver kunden inte hänvisas att utreda om klientavgiften ska slopas eller sänkas i kommunen. Ansökan sänds till kommunen till den del utgiftsposterna inte hör till det grundläggande utkomststödet. Ansökan kan också överföras till kommunen utan klientens begäran.

Betalningsförbindelser för livsmedel och läkemedel i en krissituation

- I situationer där klienten inte har något egentligt behov av socialvård är det primärt att stödja klienten att använda sina egna nätverk för att få hjälp med att utretta ärenden. Det är dock skäl att kommunerna på ett heltäckande sätt informerar Folkpensionsanstalten om hur möjligheterna att utretta vardagsärenden ordnas i kommunen i en coronasituation.
- Om klienten har behov av grundläggande utkomststöd, är huvudregeln att matpenning också för en kort tid ska betalas till klientens konto. Betalningsförbindelser för brådskande läkemedel styrs direkt till apotek.

Person som med stöd av lagen om smittsamma sjukdomar förordnats i karantän eller isolering och utkomststöd

- Enligt 68 § 2 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar ska karantän genomföras i den berörda personens bostad eller på någon annan plats som den som meddelat beslutet har godkänt eller anvisat. Kommunen ska vid behov ordna en lämplig karantänsplats för den som ska hållas i karantän och även svara för hans eller hennes mathållning.
- Kommunerna ska sörja för den interna arbetsfördelningen för att denna skyldighet ska fullgöras. När det gäller målgruppen ska man i samband med beslutet om karantän också säkerställa tillgången till mat och läkemedel. I samband med ett beslut om karantän eller isolering ska behovet av hjälp med att utretta ärenden och behovet av ekonomiskt stöd under karantänstiden alltid säkerställas.

Ytterligare information

Susanna Rahkonen, konsultativ tjänsteman, fornamn.efternamn@stm.fi

Ritva Liukonen, specialsakkunnig, fornamn.efternamn@stm.fi

Källor:

Utkomststödet

<http://stm.fi/sv/utkomststod>

UPPHÄVD